D. D.

NOXA INSECTORUM

DISSERTATIONE ACADEMICA
CUM CONS. AMPLISS. FACULT. MEDICÆ
SUB PRÆSIDIO
VIRI EXPERIENTISSIMI & CELEBERRIMI,

D:NI DOCT. CAROLI LINNÆI,

S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRI,
MED. ET BOTAN. PROFESS. REG. ET ORDIN. ACAD.
IMPERIAL. MONSPEL. STOCKHOLM. UPSALIENS.
ET BEROLIN. SOCII,

PUBLICO BONORUM EXAMINI SUBJECTA
A

MICHAËL A. BAECKNER,

HELSINGO.

IN AUDITORIO CAROLINO MAJORI
DIE [illegible] DECEMBR. A:o MDCCLII HORIS ANTE MERID. CONSVETIS.

HOLMIÆ,
TYPIS LAURENTII SALVII.

S:Æ R:Æ MAJ:TIS.
MEDICO ORDINARIO,
NOBILISSIMO atque EXPERIENTISSIMO
DOMINO

DOCT. ABRAHAMO BÆCK,

REG. COLL. MED. ASSESSORI, ET REG. ACAD.
SCIENT. STOCKHOLM. MEMBRO
DEXTERRIMO.

Haec.
Aetatis. Suæ. Juvenilis.
Libamina.
Solius. Argumenti. Dignitate.
Æſtimanda.
In.
Teſſeram. Animi. Pii. Et. Devoti.
Ob.
Gratiam. Singularem.
Sæpius. Sibi. Collatam.
Et.
Curam.
De. Sua. Salute.
Inſignem.
Se. Suasque. Fortunas.
In. Poſterum. Submiſſe.
Commendans.
Dat. Dicat. Conſecrat.
Nobiliſſimi. Nominis. Tui.

cultor & cliens humillimus.
MICHAËL A. BAECKNER.

KONGL. MAJ:TS.
TRO-TJENARE OCH HÅRADSHÖFDINGE ÖFVER HÅLSINGELAND,
ÄDEL OCH VIDT LAGFARNE
HERR SVEN STILLMAN.

Till. Vedermåle. Af. Djup. Vördnad.
Och.
Invärtes. Ärkänsamhet.
Emot.
Bevisad. Ynnest.
Uppoffras. Denna. Förstlingen.
Jämte. Innerlig Önskan.
Att.
Himmelens. HERre.
Måtte.
Under. Talrika. Sälla. Dagar.
Tilldela.
Herr. HÅRADSHÖFDINGEN.
Den. Lön.
Som. Sjelfva. Naturen. HONOM. Ämnat.
Och.
Moget. Vett. Troget. Arbete. Samt. Stor. Möda.
Förtjena.
Till.
Rättvisans. Befordrande.
Den. Förnäma. Vårdnadens. Stöd.
Och.
Alla. Rättsintas. Glädje.
Under. Ett.
Med. Högagtning. Upfyldt. Hjerta.
Framhärdar. Jag. Att. Vara.
Ädel. Och. Vidt. Lagfarne. Herr. HÅRADHÖFDINGENS.

ödmjukaste tjenare
MICHAËL A. BAECKNER.

Admodum Reverendo & Præclarissimo Viro

D:o MAG. ANDREÆ BÆCKNER,

SACRI COETUS, qui CHRISTO IN EN-ET NJUTÅNGER COLLIGITUR, ANTISTITI GRAVISSIMO, PARENTI INDULGENTISSIMO, OPTIMO.

Adest jam dies, quo merita Tua, Pater Optime, *in me maxima, & a primo usque vitæ meæ diluculo collata, publice prædicare liceat. Sed, in tam certa, totque annos probata re, uti fas est, percelebranda, dicendorum multitudine ab omni parte obruor. Tantis enim,* Pater Indulgentissime, *me continue cumulasti beneficiis, ut quæ demum cumque meditor eorum præconia, Pietati tamen in* Te *meæ inepta nimis videantur & tenuia. Verbo dicam, quod verbis non valeo:* Tuæ *in me bonitatis & amoris tot tantaque pignora jam diu exosculor, ut ne fingere quidem cogitando certiora potuissem. Accipias igitur,* Pater Carissime, *tenellum hunc ingenii mei fœtum & Studiorum immaturas primitias, non ut, his quasi oblatis, ære exsolvar* Tuo, *sed ut meminisse* Tu *digneris, quam in illo libenter atqae cupide, quoad vixero, futurus sim. Adspicias sereno vultu, quidquid filii integerrima in* Te *observantia proficisci possit.* Tua *sunt munera, quæ, tantillam nunc partem,* Tibi *reddo.* Tuo *etjam* Paterno *placeat* Animo, *æqui eadem & boni consulere. Quod superest in votis repono ardentissimis: Sustineat* Te & Canitiem Tuam venerandam *summus rerum Arbiter, ut in Ecclesiæ commodum certissimum, omniumque, qui* Tui *sumus, fulcrum & svavissimam lætitiam: Sospes maneas quam diutissime & incolumis. Ego hac maxime in re mihi felix videor, quod* Tuus *sim,*

Parens Optime,

obedientissimus filius,
MICHAËL A. BAECKNER.

F. D. O!

§. I.

ENTOMOLOGIA ſcientiarum haud infima cenſenda eſt, quæ circa finem ſeculi præcedentis rite excoli incepit, hoc vero ad illud, quod attigit hodie, faſtigium delata eſt. Antequam vero id aſſequeretur, SWAMMERDAMII opus erat manu ſubtiliſſima, acutiſſimis oculis LEUVENHOEKII, ingenio acerrimo REAUMURII, ut ceteros taceam, qui diverſo tramite ad eandem metam adſpirarunt. Neque tamen rite prius ſalutanda erat ſcientia, quam in formam diſciplinæ redacta, diſtinguere coeperat *ordines* & *genera* Inſectorum *naturalia*, propriisque ſuis characteribus, paxillis quaſi, deſignare didicerat, quod ante annum 1735. non factum eſſe novimus

Minutiſſima illa & deſpectui olim habita animalcula autoritatem & formam, qua jam celebrantur, debent certe REAUMURIO, Viro ad abdita quævis inveſtiganda ultra omnem laudem ſollerti & indefeſſo, qui totus in eo fuit, ut ſua inſectis dignitas conſtet atque excellentia. Hic enim impiger eorum paſtor & inquiſitor, natales eorum, nuptias, veſtitus, domicilia, culinam, negotia, œconomiam, mores, funebria denique juſta non ſolum adcuratiſſime perſcrutatus eſt, ſed & omnium oculis, tanta elegantia & amplitudine, expoſuit, ut ſuarum ſimul deliciarum amorem, per totum fere cultiorem orbem, e Gallia propagaverit. Poſt eum colloco, ſi tempus ſpectes, artis hujus decus, Generoſiſſimum Dominum CAROLUM DE GEER, qui, novis quotidie acceſſionibus, rem *Entomologicam* auget & ditat.

§. II.

Minima viventium omnium inſecta, ſed *frequentiſſima* ſimul, & æſtivo tempore, ubivis in globo, quem habitamus, terræ obvia; neque enim ullus facile tam ſterilis datur locus, quo eorum non aliqua ſeſe alere & ſuſtentare queant, ubi alia omnia animalia fame perirent. Quemadmodum vero plurimis eorum, ne dicam omnibus, ſaltem quæ in ſiccis victitant, tam brevis eſt vivendi periodus, ut recurrentem ſolem raro ſentiant; Sic ab hac parte natura parcior, quidquid id fuerit defectus, compenſaſſe ab altera videtur mira fecunditate & innumerabili natorum multitudine; In myriades enim brevi augentur, ipſique adeo Iehovæ exercituum loco ſunt,

quos

quos in impias & pervicaces gentes frangendas domandasque immittat (*). Magnitudo, qua ſe oculis noſtris facile ſubtrahunt, nec non copia generum numeroſiſſima in cauſſa fuere, quod nulla animalium genera difficilius dignoſcantur, quam inſectorum. Sed valentior eſt ea ratio, quod eadem inſecta in ſcenam theatri animalis, vario modo veſtita, prodeant: etenim triplici pleraque cultu, eoque inter ſe diverſisſimo amiciuntur. In tenera ætate *Larvam* induunt plane ſingularem; in media formam *coarctatam* habent, illi penitus abſimilem; Adulta denique *nuda* cernuntur; quantumque a nocte dies diſcrepat, tantum etjam a priſtina tum ſpecie adultior abludit. Nimirum multo in his plures magisque prodigioſas metamorphoſes natura oſtendit, quam in cerebro unquam fingeret vel Ovidio ipſo ad fingendum pronior.

§ III.

Quare omnibus ſciendi cupidis, ut primum inſecta viſitant, campus exſpatiandi aperitur vaſtiſſimus, in quo oculos, animos, ingenia paſcant. Sive enim nidos eorum, & miraculoſo plane artificio ſtructa incunabula luſtrare, ſive ſponſalibus intereſſe, nuptiis & repotiis, ſive mille coloribus formisque varium in variis veſtitum admirari, ſive ferventium in opere nunc manipulos circumire, nunc denſiora agmina, ſive cetera denique Omnipotentis virtutis indicia contemplari placuerit; ad novas continue obſervationes, nec audita vulgo experimenta occaſio

(*) Joël. II, v. 25.

aderit, non quærenda, ſed ultro ſeſe offerens. Immo incolæ globi terraquei nulli tantas turbas, tantasve rebus & publicis & privatis inducunt viciſſitudines, quantas hæ beſtiolæ etjam viſum noſtrum ſæpe fugientes.

Atque UTILITATEM quidem inſectorum publice commonſtrarunt multi (*). Haud paucos juvit, *Sericum* unde habeant homines, quo induti ſplendent & plerumque ſuperbiunt, expoſuiſſe: *Mel* deſcripſerunt alii, *Ceram*, *Laccam*, *Chermem*, *Coccum*, *Coccinellam*, ceteraque, humanæ vitæ præſidia & emolumenta, quæ ex *Coccinellis*, *Cantharidibus*, *Millepedibus*, aliisque parantur, tum familiari rei, tum ægrotis maxime utilia & neceſſaria. Quum vero ſit certisſimum, non id ſolum conſilii cum inſectorum gregibus mundi Architecto fuiſſe, ut, proxima via, uſus inde ad nos plurimi redundarent, utque eorum ope cadaveribus aliisque fœtidis terram purgaret, & in æquilibrio quaſi vegetabilia contineret, ſed hoc ſimul ſpectaſſe, ut illis, velut miniſtris, uteretur, quoties mortalium aut compeſcenda eſſet petulantia, aut diſcutiendus ſtupor, aut acuenda diligentia, aut ipſi denique convincendi ſuæ infirmitatis & ſummæ impotentiæ; animum ſubiit experiri, quid æſtimationis hiſce conciliare queat de NOXIS INSECTORUM meditatio. At ne mentem ad infinita extenderem, *Patriæ* tantum noſtræ quæ & quantum *noceant inſecta* exquirere adgreſſus ſum,

(*) In his inprimis laudandus D:n. Chriſt. Biörklund in Diſſert. Acad. de *Uſu Cognitionis Inſectorum*, Aboæ 1747. 4:o qui hanc partem ad omnium vota abſolvit,

ſum, ut civium forte meorum aliqui inde intelligant & diſcant, quantæ ſit neceſſitatis ea rite noſcere, tum ad Dei in nobis augendum timorem atque reverentiam, Cui tam fortes tremendæque in promtu ſunt copiæ, quibus ſui apud nos oblivionem debellet, tum ad ea præcavenda incommoda, quæ noſtræ alias negligentiæ jure meritoque tribuerentur. Te vero, C. L., precor, innoxios hos conatus meos, non ut permiſerit ſolum æquitas Tua, ſed ut ſvaſerit pariter humanitas interpreteris.

§. IV.

Sunt, qui exigua illa inſecta & cito tranſituros hoſtes flocci faciunt, debiliores ſcilicet, quam ut magnam adeo nobis injuriam inferre poſſint: ſed vero, ejusmodi homines rem æqua ut dicitur lance pendere, quis opinaretur? Fingamus dominum prædii modicæ amplitudinis. Sint huic forte illapſæ mille belluæ vaſtiſſimæ, ut ſunt Elephantes, Cameli, Rhinocerotes, aliæ, quæ illud quotannis divexent: Eum jam dominum, ſi ad voraces hoſpites animum non adtenderet, & ne quidem adſpiciendas duceret, multo minus illatas ab iis noxas ad juſtos revocaret calculos, aut avertere conaretur, annon vecordem & ſtultiſſimum omnes ſanioris mentis recte judicarent? At in Upſalienſi agro mille circiter numeramus inſectorum ſpecies, quæ annuo ibi victu nutriuntur; hæc, quamvis tam exigua ſint, quam ſunt ingentes nominatæ beſtiæ, haud tamen ad lædendum minus valent, quam valerent maximæ: Quantum enim forma & magnitudine ſunt minores, tantum nu.

mero pollentiores, adeo ut, subductis calculis, res eodem recidat, totumque damnum, aut paucioribus quidem ex partibus, sed iisdem grandioribus, aut particulis ex minutioribus, at numero tanto pluribus, componi intelligatur. Nam si omnia, hanc intra aream, jungerentur individua *Muscarum*. *Culicum*, *aliarumque*, quas placuerit, *specierum insecta*, numne quævis horum caterva, magnitudine exæquaret Elephantem? Et licet hæc parva sint, osculum tamen suum unicuique assignavit natura, quo alimenta capessant cum corporis adæquata magnitudine, ita ut tantundem sane consumant hæc *minima* quantum *belluæ immanissimæ*, eo solum discrimine, quod, quum pulveris instar, per totum illa disseminata sint campum, parum singula oculis nostris videantur corrosisse, quum contra majora ea animalia quidquid perdiderint, ad mensuram mox revocari possit. Fur enim domesticus, qui de bonis domini sensim quidpiam surripit, tantum ipsi detrahit, quantum unquam qui simplici vice humeros magno cum pondere oneraverat, elabitur. Qui aliquantulo tempore *Papilionis* aut *Phalænæ* cujusdam *Larvam*, folia exedentem, inspexerit, multo hanc ampliora spatia, ratione suæ magnitudinis devorando peragrare, quam ad suam pariter molem relatae faciant bestiæ sæpe nominatæ, facile videbit. Tristissimum hujus rei exemplum annis jamjam præteritis vidimus omnes, quum unica tantum Phalænæ species totum ad Upsaliam pratum regium devastavit, quod quidem ex feris belluis, quæ demumcunque per totum terrarum orbem perquiratur, sola non efficeret.

Vide-

Videmus aprica noſtra prata & montoſa paſcua ſæpiſſime nuda eſſe ſpoliataque vegetabilibus; adſcribimus hoc ſterilitati terræ, æſtui ſolis, rigori climatis, aliis: Verum enim vero cogitare oportet, Faunam pecora ſua in his locis noctu paſcere, eaque diebus iterum in terræ latebris occultare, hocque pacto multo plus damni nobis adfert, quam aliæ quæcunque cauſſæ. Nimirum adcurata lance, quas in re familiari nobis pariunt moleſtias inſecta perpendens, tantas & tam inſignes reperio, ut ſatis mirari eorum negligentiam non poſſim, qui inſecta vix ac ne vix admiſere, dum res oeconomicas tractant.

§. V.

Nam in illos quidem humanæ felicitatis præſtites ſi oculos convertimus, reſpiciendo qua cura, qua induſtria, quaque diligentia graviſſimam ſuam hoc ſeculo excolere ſtuduerint ſcientiam; quam dextre ad laborem ſublevandum & perficiendum apta excogitaverint inſtrumenta; quam ſolicite ad terram optime præparandam, fructusque expeditius demetendos, in horrea inferrendos reponendosque confinxerint compendia; Merito hoc laudi illis vertendum eſt, quod ſollertia & aſſiduitate ſcientiæ ſuæ incrementa addiderint longe majora, quam quæ antea unquam acceſſerant. Sed vero, ſi incommoda, quæ in re œconomica ubique cumulant inſecta, ponderamus, adverſus hæc omnem fere eos omiſiſſe curam atque ſolicitudinem, immo nonnullis deſpicatui plane habita fuiſſe tantorum inimicorum agmina, juxta reperturi ſumus. Ignoſcam tamen his potius, ex æquo & bono rem judicaturus,

quam

quam *Historiæ Naturalis* Doctoribus, quorum fuerat, cognitione insectorum illos imbuere, modumque, quo nocere una quæque possit, significare. Ac fore proinde arbitror, ut lætiori olim facie eniteat œconomia, postquam naturæ cognitio apud nos inceperit etjam ab œconomis digne æstimari. Etenim ut œconomo non sufficit, agrum commodissima quavis ratione stercorare, arare, occare, seminare, colere, fructusque collectos condere, sed maxime etjam plantas noxias, quæ segetes suffocent & opprimant, caveat, necesse est; ita pari solicitudine agros, prata, herbisque consita loca cetera ab insectis defendat, hocque ut præstare possit, qua ratione ipsa adgrediantur, quibus oppugnari queant armis, ceteraque illuc pertinentia, adcurate teneat.

Quamobrem, ut pateat uberius, quam numerosos, quamque horrendos non uno in angulo metuere hostes debeant in patria nostra œconomi, in sequentibus §. §. insecta, nocendi quadam vi insignia, sub certis titulis exhibere conabor.

§. VI.

HOMO ipse adsultibus insectorum multifariam adfligitur, & circumcirca noxas eorum experitur.

PEDICULUS (*Fn. Sv.* 1153.) *Infantum* adgreditur *Capita*, ut primum capilli excreverint, rodit, exulcerat, inflammationem infert, iisdem ad adultam fere ætatem molestus est. In navibus *Nautas*, in castris *Milites*, in munimentis *Mancipia*, in vinculis *Captivos*, *aliosque*, quibus suis consulendi

lendi rebus facultas negatur, hecticæ instar, inter vestimenta nimis multiplicatus, consumit.

PULEX (*Fn. Sv.* 1171.) mensibus Julii & Augusti, ita nimia prole inficit *domos*, ut limina earum vix tangere audeamus, ne *strata* memorem, negligentius habita, quæ hospes hic ingratissimus, cum antecedente junctus, sæpissime inquinat.

PEDICULUS (*Fn. Sv.* 1154.) pessimæ notæ animal usque eo protervum est, ut etjam *supercilia* & *palpebras* nonnunquam innocentissimorum occupet.

ACARI (*Fn. Sv.* 1194 & 1195.) *cuticulæ* se insinuant hominum, eosque ab imis unguibus ad verticem usque exulcerando, scabiosos reddunt; etenim titillationem excitando intolerabilem. homines sibi ipsis violentas manus inferre cogunt, unde porro *ulcera*, *dolores* & *cruciatus tristissimi*.

In ACARIS forte ignotis caussam quærendam plurimorum CUTANEORUM morborum, ut *Herpetis*, *Serpiginis*, *Elephantiacis*, *Tineæ*, haud magnopere dubitaverim: immo conjectare fas fuerit, *Dysenteriam*, *Siphylin*, *Morbillas*, *Variolas*, *Petechias*, *Pestem*, aliosque omnes EXANTHEMATICOS, & CONTAGIOSOS morbos, quibus genus humanum maxime deuastatur, originem *variis Acaris* debere.

ACARI (*Fn. Sv.* 1193.) magnis agminibus nonnunquam involvimur, quorum si alicubi forte con-

ſedimus, multitudine mox accumulabimur, & ſævitiam experiemur.

FORMICÆ (*Fn. Sv.* 1020. & 1022.) jucundiſſimam in *Floræ ſinu* denegant requiem, *pungendo*, &, ut vulgus dicit, *urinam ſpargendo.*

FORFICULA (*Fn. Sv.* 599.) in *aures* illabi hominum nonnunquam tentat, &, niſi impediatur, *Cephalalgiam* efficit letalem.

CIMEX, (*Fn. Sv.* 646.) in Europa jam vulgatiſſimum malum, *ædes, tapetia & lectos* occupat, dormientes mordet, vigilantibus nullum concedit otium, omnibus fœtido odore gravis, e propriis tandem domibus multos expellit.

ASILUS, (*Fn. Sv.* 1042.) inſtantibus pluviis, ædes noſtras inviſit, ubi acutiſſimo roſtro, tanquam ſubula, inhabitantium *crura* pungit.

TABANI *Varii* (*Fn. Sv.* 1045 - - 1050.) imminente pariter imbre, præſertim *itinera facientes* proſequitur.

CULEX (*Fn. Sv.* 1116.) inamœno ſuſurro & procaci morſu veſpera & nocte in domibus *requietos* infeſtat, *Lapponibus* æſtate quotidiana & univerſalis calamitatis eſt cauſſa; Tanta enim apud eos *Culicum* eſt cohors, ut, eorum metu, vultus & manus denudare, niſi pice liquida inunctus, vix quispiam audeat.

CULI-

CULICUM (*Fn. Sv.* 1117.) catervæ ſub vesperam ingenti advolantes copia, reptatu os & manus titillante, morſuque inflammante *cutem*, moleſtiam, præſertim in *Norlandia*, certe non minimam creant.

APES (*Fn. Sv.* 988 & 989.) in domibus & ſilvis, quas pacatiſſimas judicamus bella inferunt atrociſſima.

MUSCÆ, (*Fn. Sv.* 1106.) examinis inſtar, ædes noſtras ingrediuntur, *vultus & manus* involitant, nec edere, nec bibere, nec negotia alia curare, niſi interrupte permittentes. Immo & in potum & cibum immerſæ, ingrata ſæpe numero nobis reddunt pocula ac patinas.

HIPPOBOSCA (*Fn. Sv.* 1043.) itinera inſtituentes per æſtatem, tædioſo per *cutem* reptatu, perſequitur, &, ne aures intret, anxios tenet.

GRYLLUS (*Fn. Sv.* 620.) ſtridulo murmure difficilis valde contubernalis, inſomnes noctes cauſſat.

ARANEÆ *Variæ* (*Fn. Sv.* 1213. - - 1243.) feneſtris adhærent, hasque & cameras noſtras *tenſa tela* deturpantes a veneno ſimul eorum, ut caveamus, nos ſollicitos faciunt.

PEDICULUM *Pulſatorium* (*Fn. Sv.* 1168.) non memorabo, quippe qui vix puerulos & aniculas leviſſimis ictibus terrere ſolet.

§. VII.

DOMESTICÆ res: Victus hominum, Amictus, Suppellectilia, Ædes ipsæ, & quæ in illis adservantur, Utensilia Varia a noxis insectorum haud sunt libera.

MUSCA *carnivora* (*Fn. Sv.* 1102.) *recentibus carnibus* impigra imminet, ut in illis ova deponat, larvas mox datura, quæ carnes tandem depravent & penitus nonnunquam consumant. Hæc tam late patet injuria, ut illi arcendæ sæpe nulla prudentia sufficiat.

DERMESTES (*Fn. Sv.* 360.) promtuaria intrat, *ubi larda carnesque induratas*, in alimentum nostrum per hiemem asservandas, comedit.

BLATTA (*Fn. Sv.* 618.) *Lapponibus*, qui pisces absque sale exsiccant, notissima, utpote quæ biduum intra sæpe totos consumit.

CASSIDÆ (*Fn. Sv.* 379. 380. 381. & 383.) in locis humidis & umbrosis atrocissime *carnes* depopulantur, Lapponibus maximae notæ, tanquam animalcula in ipsorum œconomia nocentissima.

MUSCA (*Fn. Sv.* 1109.) in rimis *casei* postquam ova posuit, larvæ existunt, quæ medulla hujus ita vescuntur, ut quum caseum habere cogitamus incolumem, illarum copia vel fœdatus sit, vel totus consumtus.

ACARUS (*Fn. Sv.* 1195.) *caseos* in pollinem convertit inutilem, nec eo contentus, inter farinas quoque comissatur, vel immixtus saltem amaro sapore conspurcat.

MOR-

MORDELLA (*Fn. Sv.* 547.) *panes ſaccharo imbutos*, niſi prudentius ſerventur, velut ſibi paratas dapes adgreditur.

FORMICA (*Fn. Sv.* 1019.) per minimas fiſſuras ædium in arcas irrepit, ut quidquid *ſaccharum* ſapiat ſibi vindicet.

CERAMBYX *teſtaceus*, *elytrorum faſcia dupplici albida*; *thorace ſpinoſo* ſimilis *Cerambyci Fn. Sv.* 488. & ab eo *thorace* tantum *ſpinoſo* differens, *Coryli ſylveſtris* (*Fl. Sv.* 787.) perfodit nuces, caſſasque nucleum quærentibus relinquit.

BLATTA (*Fn. Sv.* 617.) hypocauſtis Fennonum communiſſima & maxime calamitoſa lues, ad noſtras etjam oras tranſiit, & *molendinas* præptimis intrat, *farinamque* conſumit. Neque ipſis in ædibus clementius graſſatur, *panes* exedendo, relicta ſola criſta integra. Immo *calceos* aliaque *veſtimenta* corrodit.

GRYLLUS (*Fn. Sv*, 620.) *tapetia* & *ſtrata* conſcindit; in focis vero culinaribus, ſi quæ *eſculenta* invenerit, abſumit partim, partim ſqualore opplet.

PHALÆNÆ (*Fn. Sv.* 892. 893 & 894.) tapetia & veſtimenta, ex *ſerico*, *lana* & *pellibus* animalium confecta, atterendo depilandoque, poſſeſſores damno haud vulgari adficiunt.

DERMESTES (*Fn. Sv.* 362. & 363.) pretioſas maxinisque ſumtibus contra rigorem hiemis paratas

vestes pelliceas per æstatem penitus sæpissime glabras facit, vix impedientibus aut literis, quibus involutæ servari creduntur, aut integumentis aliis, uti Pelliones quotidie inviti experiuntur.

DERMESTES (*Fn. Sv.* 360.) inimicissima *Ornithologis* pestis *Musæa* inficit, ibique *exuvias avium*, multa cura, industria laboreque multo præparata, prorsus destruit. Nec salibus, aloë aliisque adspersis amaris tam fatalis hostis se penitus coërceri patitur.

CERAMBYX (*Fn. Sv.* 487.) *herbaria Botanicorum* petit, nisi diurna manu nocturnaque illa versentur, vix pellendus.

COCCINELLA (*Fn. Sv.* 411.) ejusdem rea criminis.

PEDICULUS (*Fn. Sv.* 1168.) *ichthyocollam*, qua herbas siccas papyro adglutinare solemus, subedit, illasque ab hoc sejungit. Omnia autem tria proxime memorata, conjunctis quasi viribus, quæ in thecis transfixa aciculis servantur *Insecta*, abolere laborant.

CURCULIONES (*Fn. Sv.* 464 & 474.) *granariis* insidiantes muribus plus derodunt, totaque interdum perdunt, nisi ventilentur frumenta quotidie & expurgentur jactatione.

CURCULIO (*Fn. Sv.* 462.) Mercatores frumentorum *lentes* ab hoc insecto corruptas vilissimo sæpe pretio vendere, aut exesas plane ejicere coguntur.

Pisa

Pisa ex Americæ Septentrionalis incolis antea ſata fuiſſe in ea copia, ut eorum ſemina per Meridionales hujus terræ provincias divenderentur cum ſummo lucro, retulit Clariſſimus Dominus KALM Aboënſis Profeſſor nuper ex itinere per has oras redux; at vero ſimul indicavit, hoc commercium penitus ceſſaſſe, poſtquam BRUCHUS quidam ita ſe multiplicaverit, ut exedat fere omnia ſemina, vix tot relictis, quæ ſementi ſufficerent. Adduxit etjam laudatus Vir inter alia ſemina, etjàm varia e *Piſorum genere*, inter quæ poſt reditum plurima reperiit individua hujus *Bruchus* ad huc viva, eaque miſit non tantum ad illuſtriſſimum Senatorem Comitem Dominum CARL G. TESSIN, ſed etjam ad D. Præſidem. Metuo valde, ne hujus inſecti coloniæ ab America in Angliam aliquando cum aliis meſſibus adducantur, & hinc porro niſi migraturis obex objiciatur, per totam dein Europam ſe diffundant (*).

Nec abs re fore judico, heic commemorare, quod eodem plane fato ſemina *Diadelphiæ*, quæ Con-

(*) BRUCHUS *Americæ Septentrionalis* habitu & natura convenit cum *Coccinellis* (*Fn. Sv.* 411 & 412), & cum iis novum Genus conſtituere poteſt, quaſi medium inter *Dermeſtes* & *Curculiones*. Hoc inſectum gerit *Corpus fuſcum, magnitudine Cimicis majoris, adſperſum punctis albis vagis*; *Elytra obtuſiſſima apice nigra, abdomine longe breviora*; *Thorax transverſim ovalis*; *Caput parvum acuminatum*; *Anterae clavatæ fuſcæ*; *Abdomen a tergo, ubi apice nudum, macula alba triloba notatum*; *Pedes cinerei*.

Conſiliarius Commerciorum D. LAGERSTRÖM ab India Orientali ad Hortum Academicum transmitti curavit, perierint. Nempe corroſa a minimo quodam hujus *generis* inſecto, dum huc perferrentur & ita exeſa fuerunt, ut ne unicum quidem intactum ſuperfuerit, quumque ad noſtra littora cum ſeminibus illis viva pervenerint ipſa animalcula, eorum heic ſubjungere deſcriptionem lubet (*).

DERMESTES (*Fn. Sv.* 366.) *truncos arborum* libro & cortice obductos ad *Siphones* aliosque uſus aptandos ſæpe vitiat; per varios enim labyrinthos incedens polline hos librum inter & lignum implet, quo fit, ut liber decidat, & inutile huic uſui reddatur lignum. Immo *ædes ligneas vetuſtiores*, hujus aliorumque inſectorum vi fractas in pollinem fatiſcere & dilapſas everti, quis ignorat?

CERAMBYCES *Varii* (*Fn. Sv.* 478. *etc.*) ova *tignis & truncis exſciſſis* injiciunt, ex quibus ortæ larvæ ligna perforant; foramina pluviis patent; pluviæ reſolvunt; truncus brevi putreſcit.

LEPTURA (*Syſt. Nat. G.* 156. *n.* 6.) ſive *Cantharis ligni.* Tota hujus inſecti hiſtoria & figura videatur in Domini Præſidis Itinere Veſtro-Goth. p. 153. ubi obſervatum equidem legi, quod animal hoc

(*) BRUCHUS *Chinenſis fuſcus, Elytris ferrugineis, Scutello albo. Magnitudine eſt Pediculi; Caput & Thorax fuſca, apex thoracis notatus macula alba triangulari; Elytra brevia & fere retuſa, ferruginea; Abdomen ad latera verſus apicem macula alba notatum; Femora craſſa.*

hoc densissimos durissimosque excavet *truncos querneos*, quo inepti plane navibus conficiendis evadunt.

APIS (*Fn. Sv.* 1004.) *parietes ligneos* & præcipue *argillaceos* perterebrando sociam in ædibus destruendis operam commodat præcedentibus.

§. VIII.

HORTI Arborum fructiferarum & Olerum, qui maximis instituuntur & coluntur impensis, sævitia labefactati insectorum, expectationi haud raro non respondent.

PHALÆNA *Aptera* (*Fn. Sv.* 921.) per decem retro annos ita devastavit *arbores*, ut vel nulla vel rarissima poma dederint: hinc ab exteris emenda illa tantisper fuere. *Foliis* autem omnibus postquam arbores has spoliaverat, in *sponte natas herbas* proximas migravit easque consumsit.

PHALÆNA *ano flavo* (*Fn. Sv.* 846.) cum præcedente imperium quasi divisum tenuit, earundemque *arborum folia & fructus tenellos* destruit.

PHALÆNA *Cæruleo-cephala* (*Fn. Sv.* 836.) antecedentium ambarum, ubi devastandi *horti* erant, fidelis assecla.

PHALÆNA *Antiquata* (*Fn. Sv.* 827.) *Prunum inermem* (*Hort. Ups. p.* 124. *Sp.* 1.) ejusque *fructum* singulis fere annis dilaniat.

TIPULA (*Fn. Sv.* 1147.) *gemmas* arborum, *flores* &, quod inde sequitur, *fructus* disperdit.

SCARABÆUS (*Fn. Sv.* 351.) truculenta in *hortis Scaniæ* regnat tyrannide, nullis fere, nisi *Pyro*, parcens arboribus, ex illis quidem, quæ fructus carnosos pollicentur.

GRYLLUS *Gryllo-talpa* dictus (*Fn. Sv.* 619.) in Scaniæ præsertim hortis *olera* sic exedit, ut annuam jacturam & longe maximam ibi faciant Hortulani.

PHALÆNA *Ursus*, (*Fn. Sv.* 820.) *Lactucam* (*Hort. Ups. p.* 242.) aliaque *olera* in hortis destruit.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 877.) in terræ latebris per diem occulta noctibus *olera* invadit.

TIPULÆ *Variæ* (*Syst. Nat. G.* 198.) radices exedunt *olerum*, quæ marcida inde concidunt.

PAPILIO *Brassicaria* (*Fn. Sv.* 797.) ex planta, (*Hort. Ups. p.* 189.) quam totam sæpissime desolat, nomen traxit. Hujus *Larvæ* magna quidem diligentia, multoque labore decerpi solent & exstingui, sed hoc tamen anno tantam *oleri isti* cladem intulere, ut non nisi parvam in cellas copiam recondere licuerit.

CHRYSOMELA *Asparagi* (*Fn. Sv.* 430.) *Hamburgi*, inque *Russia* aliisque terris, *Asparagum* (*Hort. Ups. p.* 84. & 85.) lædit, unde maximi illi plurimique in areas Asparagi impendendi sumtus & labores sæpissime in cassum effunduntur.

TIPU-

TIPULA (*Fn. Sv.* 1147.) Chryſomelæ in deturpando, ſpoliandoque *Aſparago*, par cernitur.

CHRYSOMELA (*Syſt. Nat. G.* 153. *n.* 7.) folia *Armoraciæ* (*Fl. Sv.* 540.) ita mandit atque lacerat, ut vix unicum ſupereſſe integrum patiatur.

CURCULIO (*Fn. Sv.* 463.) herbas ex *Cl. Tetradynamiæ*, ut *Braſſicam*, *Lepidium*, (*Hort. Upſ. p.* 183. *Sp.* 1.) aliasque avidiſſime conſectatur.

MORDELLÆ *Variæ* (*Syſt. Nat. G.* 158. *n.* 2.) cotyledones *olerum* nuper enatorum ſuccidunt, & cum his ſpem pariter largioris proventus, quam ex tenellis ceperamus, poſt plagam dein ſæpisſime pereuntibns.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 917.) radices corripit *Humuli*, (*Fl. Sv.* 818.) unde motbo is affectus, Aphidibus cumulatur, & rorem exſtillat melleum, quo tota tandem planta marceſcit.

§. IX.

TOPIARIA, LUCOS & umbroſa NEMORA etjam ab inſectis apud nos foliis ſpoliantur.

CANTHARIS *Officinarum* (*It. Scan. p.* 186. & 242.) folia omnia *Liguſtri* (*Fl. Sv.* 4.) in Scania ſerrata reddit.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 891.) *Evonymum* (*Fl. Sv.*

133.) ita corrumpit, ut incendio combuſtam putares.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 845.) ſæpe ne unicum quidem in *Groſſulariis* (*Fl. Sv.* 195. *&c.*) folium incolume prætergreditur.

PAPILIO (*Fn. Sv.* 796.) decori nonnunquam omni miſere denudat *Cratægum oxyocantham*, (*Fl. Sv.* 399.)

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 882.) prædam cum præcedente poſtquam partita eſt, *Topiaria* omnino calva adparent.

TENTHREDINES *Varii* (*Fn. Sv.* 927 - - 936.) *Pyros* (*Hort. Upſ. p.* 130.) *Prunum inermem* (*ibid. p.* 124. *Sp.* 1.) *arbores fructiferas* alias, folia ſubtus edendo transfigendoque, donec cribræ inſtar fiant pertuſa foraminibus, deformant.

CURCULIO (*Fn Sv.* 465.) folia *Pyri* & *Ceraſi* (*Hort. Upſ. p.* 125.) tot maculis infuſcat, ut, quorum oblectare ſe homines viriditate ſoleant, eorundem triſti mox ſpectaculo percellantur.

COCCUS (*Fn. Sv.* 722.) *Hortos Heſperidum* ita emaciat, & conſpurcat, ut inde ſæpius contabeſcant.

APHIDES *Variæ* (*Syſt. Nat. g.* 176.) *Arboribus* ſuccum nutritium exſugunt, iisque langvorem & exitium haud raro inducunt. Quumque ſingulis fere vegetabilibus ſua ſit *Aphis* propria *in Syſt. Nat.* G. 176.

enu-

enumerata, illis addere jam lubet *Aphidem Viciæ*, *Atriplicis*, *Populi-tremulæ*, & *Salicis*.

APHIDES in *Caldariis* turpam ſæpe ſtragem edunt, plantas enecando, ſumtibus curisque plurimis ex diſſitis allatas terris.

PEDICULUS (*Fn. Sv.* 1169.) *Aphidi* ad *rariſſimas Caldarii plantas* eradicandas adjumento eſt, nec, ubi pedem figere ſemel licuit, cogi facile poteſt, ut ſe retrahat.

ONISCUS (*Fn. Sv.* 1257.) pari in *Caldaria* irruens ferocia vota ſumtusque dominorum, plantas corrodendo, eludit.

CURCULIO (*Syſt. Nat. G.* 154. *n.* 2.) *Liguſtico*, (*Hort. Upſ. p.* 62 *Sp.* 1.) quod ſuis in areolis ruricolæ, & medicinae cauſſa & venuſtatis, lurido dente officit.

CHRYSOMELÆ (*Fn. Sv.* 460. & 461.) *Scrophularias* (*Hort. Upſ. p.* 177.) in Hortis Botanicorum exſtirpant, ut vel unicam ſervare ſit difficillimum.

CHRYSOMELA (*Fn. Sv.* 424.) pulcherrima, quæ in Hortis colimus atque celebramus, *Lilia* deſtruit.

CURCULIO (*Fn. Sv.* 454.) *Rumices* (*Hort. Upſ. p.* 89. & 90.) in Horto noſtro Academiæ usque eo ſuſtulit, ut qui pro herbariis ſpecimen quæreret, fruſtra laboraturus fuerit.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 916.) in eodem Horto singulis annis *Heraclei* (*Hort. Upf. p.* 65.) femina omnia destruxit. Etenim umbellas omnes coarctat, floris partes consumit, tandemque caulem perterebrat.

FORMICA (*Fn. Sv.* 1021.) *terram* simulque *plantas* in Hortis nuper satas effodit, in arbores adscendit, aliaque nobis procreat maxima incommoda.

§. X.

ÆGRI, Spes nostræ lætissimæ, neque ab insectorum tuti sunt injuriis.

MORDELLÆ (*Fn. Sv.* 539. & 542.) *Cotyledones* segetum, per aliquot ab hinc annos suffocarunt.

SCARABÆI (*Fn. Sv.* 345.) Larvam rustici Scani *radicibus segetum* subjacere ferunt, easque necare. Nec visu insolitum, ut maxima in agris *spatia* a *Larva* quadam, cujus methamorphosis nondum satis innotuit, depasta videantur.

CURCULIONES (*Fn. Sv.* 462. 464 & 474.) *spicas segetum* ingrediuntur, *semina* devorant, in horrea comitantur, ibique lautis accumbunt epulis.

PHALÆNA *Seticornis, spirilinguis, fasciculata, alis depressis griseo-fuscis, A Latino inscriptis* (*Act. Stockh.* 1752. *p.* 62 - - 66.) caussat numerosi-

rosissimas istas *spicas albescentes & steriles Secalis*, cujus rei aër nimis frigidus vulgo incusatur; in hac autem *Phalæna*, culmum ad primum articulum derodente, culpam residere, pulchre satis Dn. ROLANDER in *Act. Stockh. l. c.* demonstravit.

MUSCA *Hordei* (*Act. Stockh.* 1750. *p.* 182. *n.* 9.) quintam nobis *hordei* partem ad minimum quotannis subtrahit, & vel centum millia tonnarum illius frumenti in granariis suffuratur, quod D. Præses l. c. detexit.

GRYLLUS (*Fn Sv.* 628.) devastatis *pratis*, in *agros* pari voracitate properat (*It. Scan, p.* 78.)

§. XI.

Plantas varias & Insecta, quæ has in pratis & silvis consumunt, si heic enumerare conarer singula, in campum dimitterer, quem non horis, sed diebus, non pagellis, sed voluminibus mihi opus esset, ut emetiri possem. Nec necessarium hoc duxi, quum omnibus constet, qua industria D. FORSKÅHL in *Hospit. Insect. Fl.* illa nuper exposuerit, quæ in suis quæque victitant plantis, earumque adeo in perniciem incumbunt. Quum tamen aliquid dixisse, quam tacuisse præstet, obiter tantum exercitum hunc lustrabo, quæ PRATIS maxime damnosa sunt, in hac §. designaturus.

GRYLLUS *maxillis atris* (*Frisch. Germ.* 9. *p.* 6. *t.* 1. *f.* 8.) ante plurimos jam annos Tartaria pro-

rum-

rumpens Magna, per totam fere Europam crudelia arma circumtulit, miſeriam, quacunque calamitate alia, majorem excitantia. Tantis enim irruit copiis, ut denſa quaſi nube proſpectum oculorum auferat, caſtrisque poſitis, Floræ exercitum ſede mox pellat & ejiciat; Ex quo pecora tandem fame pereant, neceſſe eſt, homines vero, unicum in fuga ſupereſſe ſolatium, videntes, priſcos relinquere lares & ad affines migrare coguntur; ſed hic rarius apud nos etjamnum viſus eſt.

PHALÆNA *Calamitoſa* (*Fn. Sv.* 826.) *graminea noſtra prata* ita delevit annis. 1740. 1741. 1742. 1747. 1748. & 1749. ut in ea falcem immittere vix operæ pretium duxerimus; hinc, quum pabuli promtuaria pleraque vacaverint, a 9. ad 42. usque thaleros cupreos pretium foeni intendi oportuit, obſervante D. Præſide in *It. Scanic. p.* 167.

GRYLLUS (*Fn. Sv.* 628.) inſectum minimum ſterilitatem inferre *paſcuis montanis*, quam cœli inclementiæ vulgus tribuit & terræ infertilitati, mihi quidem videtur. Etenim *Grylli* in univerſum omnes, quia frequentiſſimi prata noſtra inſident, foeni caritatem, ultra quod credi poſſit, adaugent.

TIPULÆ *Variæ* (*Syſt. Nat. G.* 198.) *gramina* in pratis, *radices* affligendo, maxime impediunt.

Nec quæ aquæ innatant plantæ, ut *Potamogetones* (*Fl. Sv.* 139 - - 147.) *Nymphea* (*Fl. Sv.* 426. &. 427.) *Stratiotes* (*Fl. Sv.* 444.) *Lemnæ*

(*Fl.*

(*Fl. Sv.* 997 - - 1000.) aliæ plantæ ab injuriis & rapinis insectorum securæ sunt. Eas enim sæpissime prorsus devastatas invenimus ab insectis, quæ videantur in *Hospit. Insector Fl.* secundum numeros in *Fl. Sv.* positos.

§. XII.

SILVESTRES ARBORES, quarum eminentes caudices ramique in altum surgunt, a quadrupedum plerorumque vi servavit summus Naturæ Arbiter; insectis vero, quibus nulla videtur esse posse nimis arcta illabendi via, concessit.

PINETI (*Fl.Sv.* 788.) in regionibus montanis *folia* exusta quasi hic ibi conperiuntur a *Phalæna* quadam *Seticorni* (*Fn. Sv.* 844.) & *Tenthredine atra, ore tibiisque anticis luteis.* Ramos perforat & pluviis aperit alia *Phalæna Seticornis* (DE GEER 1. *T.* 22. *F.* 22. & 23.) *Arbusta* hujus *Aphides* (*Fn. Sv.* 718.) obtegunt exsuguntque.

FAGI (*Fl. Sv.* 785.) *foliis Scarabæus Melolontha* (*Fn. Sv.* 345.) vim struit, quam si forte effugerint, *Curculio fagi* (*It. Scan. p.* 111.) succedit, non relicturus ea prius, quam igne velut tosta exsiccataque appareant.

BETULÆ (*Fl. Sv.* 776.) flavescente sæpissime vitiantur colore quem *Curculio Betulae* (*Fn. Sv.* 456.) *folia* subtus excoriando inducit.

POPULETA (*Fl. Sv.* 819.) *Chrysomela populi* (*Fn. Sv.* 428.) *foliis* sæpe omnibus privat.

SALICETA (*Fl. Sv.* 792.) eodem dedecore affici ab *insectis variis* plurimisque quotannis cernimus; & *Salix* quidem *alba* (*Fl. Sv.* 812.) *Tenthredini* (*Fn. Sv.* 933.) debet, quod *foliorum* sceleta huic tantum supersint. In reliquas, nullo obstante limite, grassatur *Phalæna Salicina* (*Fn. Sv.* 822. & *It. Scan. p.* 307.)

QVERCETA (*Fl. Sv.* 784.) provinciarum meridionalium, dum inserviunt suis hostibus, & nutrimenta præbent, nativo ornatu sæpe in totum privantur.

PADOS virides (*Fl. Sv.* 396.) *Phalæna Evonymaria* (*Fn. Sv.* 891.) expugnat & telis velut aranearum obtegit.

TILIÆ *folia* (*Fl. Sv.* 432.) quasi mucore conspurcata cernuntur ab *Acaro Tiliæ* (*Fn. Sv.* 1212.) *folia* singula contaminante atque polluente.

SORBI *folia* (*Fl. Sv.* 400) aculeis, minimam quandam *Larvam* occultantibus, aspera, rubrum sæpissime colorem mentiuntur.

ULMO (*Fl. Sv.* 219.) pulchritudo perit, ut primum *Aphidibus* (*Fn. Sv.* 705. *It. Scan. p.* 203.) *Chermibus* (*Fn. Sv.* 674. *It. Scan. p.* 130.) *Cicadis* (*Fn. Sv.* 644.) præbere domicilia cogitur.

ALNO (*Fn. Sv.* 775.) quidquid fuerit *viriditatis* per aliquot sæpe milliaria *Larvam* quandam (*It. Sv. p.* 420.) delibasse vidimus.

Et

Et quis ingentem, cui singulæ vegetabilium familiæ succumbunt, insectorum edacitatem satis descripserit? *Cfr. Hosp. Insect. Fl.*

§. XIII.

JUMENTA Cicura & PECORA multo ab insectis gravius, quam a Feris Bestiis, immo ad necem usque, haud raro ab illis violantur.

CURCULIO (*It. Scan. p.* 184.) *Paraplejiam Equis*, vulgatissimum & patriæ nostræ valde calamitosum, certis præcipue in provintiis, morbum ingenerat, postquam *Phellandrium* (*Fl. Sv.* 238.) & *Sium* (*Fl. Sv.* 235.) hospitia puta hujus *Curculionis* in ventrem ingesserint. Cum enim integer devoratus se in humido natare sentit, per medullam spinalem quærendo exitum, fatum *Equo* accelerat. *Boves* autem, præterquam quod alimenta ruminent, siqnidem dictas herbas intactas relinquant, venenum evitant letale.

OESTRUS (*Fn. Sv.* 1028.) longe vehementius *Equos* excruciat, quam *hæmorrhoides* unquam homines.

HIPPOBOSCA (*Fn. Sv.* 1043.) & TABANI *Varii* (*Fn. Sv.* 1045 - - 1050.) *Equos* & *Boves* stimulant, ad sanguinis usque profluvium.

MUSCA (*It. Westro-Goth. p.* 37.) *Equos* tanta insectatur pertinacia ut itinera per æstatem, non fine

tædio & difficultate magna proficiſcentium, conficiantur.

CULICES (*Fn. Sv.* 1116. & 1120.) in Norlandia præſertim *Equis* ſanguinem hauriendo audacter inſultant.

OESTRUS (*Fn. Sv.* 1024) per totam hiemem ad Julii usque menſem in dorſo *Boum* alitur, illosque per æſtatem ita infeſtat, ut violenta fuga aquas petant, nec per totam diem aquis exire audent.

ASILUS (*Fn. Sv.* 1042.) *Boves* tam acriter impetit, ut die nocteque vigilare & terram calcitrare neceſſum habeant.

PEDICULI, (*Fn. Sv.* 1155. & 1156.) *Bobus* fatalia mala, continue vellicant, *Scabiem* inducunt & in *Equis* pariter ac *Suibus* habitant, quos paulatim emaciant.

ACARUS (*Fn. Sv.* 1193.) *Boves* pungit, ſugit & quotidie inhiat.

HIPPOBOSCA (*Syſt. Nat. G.* 194. *n.* 2.) & *Acarus* (*Fn. Sv.* 1192.) continuo rodit & emaciat *Oves*. Quid? quod *lanam* ita implicent quisquiliis, ut extricari poſtmodum ægre poſſit.

OESTRI (*Fn. Sv.* 1026 & 1027.) in *naribus Ovium* deponunt *ova*, e quibus *Larvæ* mox excluſæ, in ſinu fronti membranas pungendo ſugendoque, per totam hiemem hoſpitantur, letali ſæpiſſime *ovibus* periculo, *cfr. It. Scan. p.* 128.

Cervis Rangiferinis e Lapponia ad Alpes omni æſta-

ſtate migrandum eſt, ut inſectorum perſequentium evitent molimina, quorum ſequentia tria reliquis nocentiora ſunt.

OESTRI (*Fn. Sv.* 1026. & 1027.) uti antea de *Ovibus* commemoravi, ſic etjam in ſinu frontis *Rangiferorum* ſe inſinuant, multiplicant & ibi dolorem continuum rodendo efficiunt,

OESTRUS (*Fn. Sv.* 1025.) *Culturæ Cervorum Rangiferinorum* pernicioſiſſimus quartam ſaltem eorum, quum ad annum ſecundum pervenere, partem abripit, emaciatis reliquis confoſſisque & vitiatis coriis, ſub quibus *Larvæ* hibernarunt, *cfr. Fl. Lappon. p.* 360.

CULICES (*Fn. Sv.* 1116. & 1118.) & TABANUS (*Fn. Sv.* 1046.) aſſidue *cornua Rhenonum* vulnerando ſanguinemque hauriendo laceſſunt.

PULEX (*Fn. Sv.* 1171.) & ACARUS (*Fn. Sv.* 1193.) *canibus* continua negotia, dentibus pedibusque abigenda, excitant.

§. XIV.

Pediculis unaquæque fere AVIUM ſpecies adgravatur propriis, qui jam dum cogniti in *Syſt. Nat.* recenſentur. Eorum autem *Noxam* præſertim experimur, qui vel *Pavonibus* (*Fn. Sv.* 163.) hieme mortem conſciſcunt, vel ut *Gallorum* (*Fn. Sv.* 165.) remiges æſtate flacceſcant, efficiunt.

HIRUNDINIBUS etjam maxime nocent *Pulicet* (*Fn.*

Sv. 1171.) tanta nonnunquam frequentia nidis eorum obversantes, ut nigri omnino coloris speciem hi præbeant. Etenim, quod *Hippoboscæ* (*Fn. Sv.* 1044) pariter tribuendum est, pullos Hirundinum opprimunt & sæpe exstinguunt.

§. XV.

PISCES ne sub aquis quidem Insectorum effugiunt furorem.

CANCRI (*Fn. Sv.* 1244 - - 1254) in Stagnis Fluviis, & ipso Oceano, *Pisces* maxime exstirpant.

ONISCUS (*Fn. Sv.* 1255.) *Harengis* (*Fn. Sv* 315.) datus comes & hostis est, priscatoribus notissimus, quod pisces retibus adhærentes totos sæpe consumat.

DYTISCI *Varii* (*Fn. Sv.* 561 - - 572.) dum in Piscinis *Pisces* angunt & sæpe suffocant, lucrum omne a possessoribus avertunt.

§. XVI.

INSECTA denique ipsa bella inter se mutua & exitiosa movent.

ACARUS (*Fn. Sv.* 1198.) abdomini *Scarabæorum* (*Fn. Sv.* 349.) frequentissime adhæret, hospiti molestissimus, qui *Chermem* præterea quendam sibi affixum & continue sugentem alit.

CARABI (*Syst. Nat. G.* 157.) & CICINDELÆ (*ibid. G.* 159.) in terra obvia insecta, quam *Ursi* & *Lupi* Pecora, crudelius dilaniant.

LIBEL-

LIBELLULÆ (*Syst. Nat. G.* 184.) *Insecta* varia per aërem volitantia, capiunt & exedunt.

CRABRONES (*Fn. Sv.* 988.) & VESPÆ (*Fn. Sv.* 989.) *Apes* longe urgent rapidius, & interimunt, quam *Gallos* agitare solent *Falcones* & *Accipitres*.

Hinc etjam accidit, ut *Phalænæ*, arbores foliis denudantes, dum perquirendae fuerint, a *Carabo* quodam ita nonnunquam exstirpata inveniantur, ut adfuisse crederes nullam, nisi effectu id satis superque constaret.

§. XVII.

Quum igitur *exercitus* jam vidimus *Insectorum*, quæ quidem nostra nutrit *Patria*; *Agrorum* opprimere segetes, *Pratorum* gramina, *Hortorum* arbusta, Topiaria, Fructus atque Plantas; *Lucis* umbras demere, *Silvisque* frondes; *Hominibus* indignam minitari mortem, aut multa saltem longaque tædia facessere; *Victum* & *Amictum* nostrum conterere; *Domos* & *utensilia* derodere, corrumpere; *Animantia terræ reliqua* morsibus exagitare & vulneribus; *Volatilia* affligere; *Aquatica* infestare; Domesticis denique & intestinis bellis *se invicem* inter commisceri, nullam violentiam, nullam noxam, calamitatem omnino nullam æquiparandam esse ei, patet, quam inferunt ista partim, partim illatura, ni præpediantur, essent. Adeoque multo plura & latius patentia mortalium generi mala debent animantium minimis, quam mole maximis. Ego autem vehementer lætor, in mea Patria, & in hac maxime Academia, inter reliqua-

liquarum ſtudia, ad inſecta etjam perquirenda, deſcribenda, dignoſcenda commilitonum ſenſim excitari curam & cogitationem. Niſi enim me fallit conjecturæ jucunditas, hinc futurum auguror, ut minutisſimis quidem in rebus, etjam agnoſcamus Supremi Artificis Manum & ſapientiſſima Conſilia. Quumque hoc pacto, omni in Eum pietati, noſtro ſatisfacere officio conati fuerimus, haud præcluſa, opinor, noſtræ deligentiæ, adtentisque in rerum omnium nexu animis, via erit, ad ea invenienda remedia, quæ *Inſectorum* quibuscunque *Noxis* recte opponamus, immo ſpes nobis tum affulgebit, fore, ut quemadmodum cetera Divinæ virtutis munera, ita *Inſecta* quoque ad eos fines uſusque convertamus, quos ſi aſſequi ubique poterimus, rerum in univerſum omnium creatarum nullam nocuiſſe intelligemus.

TANTUM.

Fåg-

FÄGNADS BETYGELSE
Öfver
Herr Auctorens vackra Arbete.

Den envälds Monarchen, ſom vi nämne GUD,
Har et rike, ſom heter Naturen;
Där vördas Hans välde, där lydas Hans bud,
Utaf Stockar och Stenar och Djuren:
Omſorgen af Honom blir buren.

Den tankarnas ſol, ſom vi kalle förnuft,
I et ſtoft här en Guda-bild ſätter:
Deſs ſtrålar här brytas, deſs flammor få luft:
Deſs kräſlighet finner här rätter,
Hvadan lagom vettlyſtnad blir mätter.

Betragta; förundra, utröna, förſtå,
Eller vörda, upodla och njuta:
De ſtegen ä' ſäkra, dem böre vi gå,
Vår kunſkap de gränſorna ſluta;
Gå vi högre, til fall vi då luta.

Dock at vi ej vårdslöſt må nöta vår tid,
Vtan gjålla för pråglen vi båra,
Har Allmagten ſatt creaturen i ſtrid
Mot oſs, at vi nödgas oſs låra,
Dem kjånna och Skaparen åra.

Det vitna, Min Herre, *de hårliga lön,*
Om fiendtliga kråk, ſom J gifvit;
Er möda bekröne en årefull lön,
Som ſå nyttigt vår ſkada beſkrifvit!
Patriotiſkt Ert vett nu har blifvit.

JOHAN BRANDER.

Mon-

MONSIEUR

Agréez, Monsieur, que je me donne le plaisir, que j' ai souhaité, il y a long tems, de Vous marquer ma reconnoissance de l' amitié sincere, que Vous m' avez toujours temoignée. Vous venez signaliser publiquement, par une illustre preuve, Votre industrie, qui ne peut, que Vous recommander au public. Continuez, Monsieur, de Vous rendre de plus en plus bien merité de la patrie. La joye, que Vos amis auront toujours de Vos avantages, augmentera aussi le plaisir, que je goute à present, d' étre

MONSIEUR

Votre trés humble
& trés obeissant serviteur.
JEAN BOLINDER.

Min Herre!

At tala om de minſte djur,
Om flugor, matkars, myggs natur,
Är det ej fåfäng möda?
Så tror väl den, ſom endaſt vill,
De tings beſkrifning hålla gill,
Som kunna honom föda.

Men ſjelf Naturſens HERre har,
I minſta ting viſt ſig ſå rar,
Som äfven i de ſtörre.
Förden ſkul man ej täncka må,
At man gör fåfängt arbet då,
När man beſer de förre.

Män man väl ock ej känna bör
Det, ſom oſs någon ſkada gör?
At man må kunna täncka
På utväg huru en gång man,
Den ſak förſigtigt mota kan,
Som vill vår trefnad kräncka.

Jo, ſådant ämne tänckvärdt är:
Förden ſkul ock, *Min Herre*, lär.
Ert arbets lön ej briſta;
J ſkolen därför njuta tack,
Så långt, jag menar, någon mak,
På våra trän kan riſta.

P. O. SUNDIUS.